

[Miljøministeren]

landskabelige grunde eller af hensyn til lokalsamfundene.

Selv om der i de senere år er gjort en betydelig indsats for et bedre miljø, må en række miljø- og naturværdier nu yderligere sikres. En tilpasning inden for jordbruget er derimod en langsigtet proces, der helt overvejende må bygge på frivillighed. Dynamikken og fleksibiliteten i jordbrugserhvervene skal samtidig tilgodeses.

Ved marginaljorder forstås arealer, som ikke kan dyrkes, eller som ligger på dyrkningsgrænsen - af naturmæssige, tekniske eller økonomiske årsager. Deres betydning for landbrugsproduktionen vil på et givet tidspunkt være bestemt af konjunkturerne i bredere forstand. Det må bero på den enkelte landmands overvejelser, om jorden vil blive udnyttet til landbrugsdrift.

Ud fra denne definition vil marginaljordsområderne især findes inden for følgende arealkategorier:

- tørre, sandede jorder i omdrift, som ikke kan vandes,
- arealer, der på grund af terrænhældninger alene anvendes til græsning,
- arealer, der ikke kan tages ind i omdriften på grund af miljømæssige eller andre hindringer,
- naturarealer i landbrugsarealet (agerlandets småbiotoper),
- større naturarealer, primært heder og moser.

På baggrund af de natur- og miljøhensyn, der indgår i marginaljordsstrategien, vil denne tillige omfatte arealer, der har væsentlige træk tilfælles med de egentlige marginaljorder, og hvor der kan være behov for foranstaltninger af samme art som på visse af marginaljorderne. Dette vil navnlig gælde vandløbs- og sønære arealer, herunder lavbundsletter, som udgør oplande til følsomme naturområder (søer og inderfjorde).

Hvis marginaliseringen antager et større omfang, kan det få betydelige konsekvenser for de berørte landmænd og dermed også for visse særligt udsatte lokalsamfund både med hensyn til økonomien og med hensyn til mulighederne for at fastholde befolkningen. Derved kan grundlaget for erhvervsvirksomhed og for serviceydelser svækkes.

3. Strategiens indhold

Strategien omfatter både områder, der i dag er under traditionel, intensiv landbrugsdrift, og arealer, der i dag dyrkes ekstensivt eller henligger udyrkede. De sidstnævnte arealer udgør ca. 250.000 ha, hvor der er helt særlige hensyn at tage til plante- og dyrelivet og til miljøkvaliteten i vore vandløb. Disse hensyn gør sig også gældende på de vandløbsnære lavbundsletter og oplande til søer og fjorde, hvor der i dag er intensiv landbrugsdrift.

Det er vanskeligt at vurdere, i hvilket omfang arealer fremover vil blive taget ud af driften på grund af udviklingen i landbrugets økonomiske forhold. Således som de økonomiske udsigter i dag tegner sig for landbruget, må det anses for sandsynligt, at der i de kommende år vil ske en vis marginalisering, der først og fremmest vil berøre mindre arealer på den enkelte bedrift, hvor det allerede i dag er vanskeligt at opretholde en lønsom produktion. Hvor omfattende en sådan tilpasning vil vise sig at blive, kan ikke bedømmes med nogen sikkerhed.

Indsatsen i forhold til marginaljorderne vil navnlig sigte på at imødegå eller afbøde marginaliseringen eller at fremme en ændret udnyttelse af marginaljorderne gennem:

- ekstensivering eller anden miljøvenlig landbrugsproduktion,
- skovtilplantning,
- opretholdelse eller genopretning som naturarealer.

I tilfælde, hvor marginaliseringen f.eks. af hensyn til lokalsamfundet ønskes imødegået, vil dette kunne ske ved en forbedring af strukturerne gennem koordineret anvendelse af landbrugsloven, udlånsloven og jordfordelingsloven.

Overgangen til ekstensiv eller alternativ landbrugsproduktion på arealer, der marginaliseres, vil kunne medføre miljømæssige fordele. Gennem opretholdelsen af en vis landbrugsmæssig produktion imødekommes endvidere - så vidt det ad denne vej er muligt - hensynet til bevarelsen af et befolkningsgrundlag og af økonomisk aktivitet i landdistrikterne. Eventuelle tilskudsordninger skønnes i væsentligt omfang at kunne tilvejebringes inden for rammerne af EFs sociostrukturelle forslag.

EF-Kommissionen foreslår, bl.a. for at reducere overskudsproduktionen, støtte i for-